

DE VERTALER VAN LANSPERGIUS' SPIEGHEL IN DE BRUSSELSE KARTUIS

HET toeval bracht me enkele ophelderingen nopens de mededeling, die Pater Dr L. Reypens gaf in *OGE.*, 1944, II, 215-227 : *De zeventiende eeuwse vertaling van Lanspergius' « Spiegel der Volcomentheyt » en Een Nederlandsch getuigenis omtrent... den dood van Philips.*

Deze vertaling in 1640 bij drukker G. Schoevaerts te Brussel verschenen werd gemaakt door *P. A. V. S., Carthuyser tot Brussel.* De opdracht, die tevens een getuigenis over de dood van Philips II bevat, is kamerheer Joseph vanden Leene gewijd.

In een monnikenregister van de Brusselse Kartuis, die de kroniek van Petrus De Wal voorafgaat¹, vinden we op f. 20 : « Anthelmus vanden Leene (alias Van Zande), antverpiensis, antea vocatus Johannes, magister artium, professus 1628 6a Aug. Obiit prior Gandavi 14a Septembris 1668 ».

Dit kort bescheid kan nog aangevuld worden met een gegeven op f. 14 van hetzelfde handschrift dat D. Anthelmus vande Zande aangeeft als procurator van het Brussels klooster vanaf 1635 waarschijnlijk tot 1663. In deze functie wordt hij meermaals teruggevonden in de archiefstukken der kartuis.

Jan vande Zande was de onwettige zoon van Joseph vanden Leene en Catharina Stevens. Op aanvraag van de vader werd hij gelegitimeerd bij patentbrief van 18 Februari 1620 afgeleverd door de aartshertogen Albrecht en Isabella aan hun *Repostero de Camas* of kamerheer².

De vertaling werd opgedragen door de uitgever aan de Vader van Pater Anthelmus. Rond die tijd had Joseph zich teruggetrokken uit den vorstelijken dienst en woonde in bij de Kartuijers van Brussel. Hierop wordt allusie gemaakt in de opdracht³. Een attest op zijn testament van 30 September 1643 zegt dat het gemaakt is « binnen dese stadt Brussele in het Clooster vanden Eerw. Paters

¹ Kon. Bibl. Brussel hs. 7043 (Vander Gheyn 3859 I).

² Alg. Rijksarch., *Kerkel. Arch., Chartarium van Scheut 18 Febr. 1620.*

³ *OGE.*, 1944; II, 223 : Lanspergius werd vertaald voor Joseph vanden Leene, die zich in stilte teruggetrokken had, als handleiding voor zijn geestelijk leven.

vande Chartroisen in de slaepcamer des Testamenteurs »⁴. Door dezelfde beschikking had hij in het klooster zijn begraafplaats gekozen. Op 85 jarige leeftijd gestorven in 1645, werd hij links in het koor van de kerk begraven.

Het grafschrift luidde als volgt⁵ :

DEUS OPT. MAX.

Eternam requiem donet animae Josephi Vanden Leene qui Austriaeorum principum servitio annis senio defatigatus, hunc sibi locum quietis vivus elegit, anno etatis plus octogesimo. Obiit anno salutifero etatis 85.

In hetzelfde testament werd het klooster waar zijn zoon monnik was bedacht met een rente, te gebruiken voor een jaarlijkse pitantie op de dag van zijn jaargetijde « ende oft quaeme dat heer Anthelmus Vanden Sande procurator tegenwoordich quaeme versonden te worden naer eenich ander Convent », dan volgt hem de helft der rente tot zijn sterfdag⁶.

Zo ziet men klaar in de betrekking die tussen beide « verwanten » bestaat. Tevens vestigt het onze aandacht op het Brussels klooster, waar in die jaren heel wat vertaalwerk geleverd werd. Merkwaardig is ook de opkomende studie van de eigen orde-traditie. Namen als Petrus De Wal, Gerardus Eligii, Jan van Blitterswijk, onze Anthelmus en Angelus Schotte zijn nog te weinig gekend. Allen behoren ze tot dezelfde monnikengeneratie der XVII^{de} eeuw van de O. L. Vrouw van Gratie-kartuis binnen Brussel. We hopen dit later nader toe te lichten.

DOM A. PIL OSB (Steenbrugge)

SUMMARIUM.

P. A. V. S., cartusiensis, cuius nomen Anthelmus vanden Leene alias van Zande, transtulit Speculum Lanspergii. Translatio ista dedicata est patri eius naturali Joseph vanden L., qui mortuus est et sepultus in Cartusia Bruxellensi.

⁴ Alg. Rijksarch., *Kerk. Archief, nr. 11709 : Testament van Joseph vanden Leene.*

⁵ Alg. Rijksarch., *Kerk. Archief, nr. 11593 : Liber mortuarius omnium qui apud nos sive ex monachis sive ex saecularibus sepulti sunt ab eo tempore, quo ego F. Hugo Gaethovius habitum Ordinis indignus assumpsi, quantum meminisse potui, nimirum ab anno 1642, 5 Aprilis, f. 2-2v.*

⁶ Testament, zie n. 4.